

การศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดพิจิตร
A Study of the Principles of Good Governance Implementation school
Administrators in Schools under the Office of Municipality in Phichit

มะลิ มนเคช

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.นันทยา น้อยจันทร์

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่พนักงานครู สังกัดเทศบาลในจังหวัดพิจิตร จำนวน 175 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดพิจิตร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านทั้ง 3 ด้าน ที่มีระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลสูงที่สุดลงมา ได้แก่ 1) ด้านหลักคุณธรรม 2) ด้านหลักนิติธรรม และ 3) ด้านความรับผิดชอบ ตามลำดับ

คำสำคัญ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล, ผู้บริหารสถานศึกษา, สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร

Abstract

The purpose of this research was to study about the principles of good governance of school administrators in schools under the Office of Municipality in Phichit. The samples were 175 teachers who work for municipal schools in Phichit. The data were collected by questionnaires of five – scale rating. Data analysis was done by using mean and standard deviation.

Findings: The principles of good governance implementation of school administrators in schools under the Office of Municipality in Phichit when considered by category, overall, was at a high level. For 3 categories by order were moral, regulation and responsibility.

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และส่งเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกัน แก่ประเทศเพื่อบรรเทา ป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่จะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความร่วมมือร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขสอดคล้องกับความเป็นไทย การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการบริหารการศึกษา ในฐานะผู้บังคับบัญชาหน่วยงาน และเป็นผู้กำนัลนโยบายการจัดการศึกษาไปปฏิบัติ ผู้บริหารจึงควรมีคุณลักษณะของผู้ที่จะนำพาองค์กรสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล จังหวัดพิจิตร

ประโยชน์ของการศึกษา

ทราบถึงสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล จังหวัดพิจิตร

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ พนักงานครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร จำนวน 308 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานกฤษฎามนตรี (2542) ได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ได้ระบุถึงความสำคัญของธรรมาภิบาล 6 หลักอันเป็นกรอบในการกำหนดแนวทางให้แก่หน่วยงานราชการ มีรายละเอียดดังนี้

1. หลักนิติธรรมเป็นการตรากฎหมายและกฎข้อบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมอันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านั้นโดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรมเป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจขยันอดทนมีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใสเป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกในการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใสมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

4. หลักความมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแสดงความคิดเห็นหรือการไต่สวนสาธารณะการประชาพิจารณ์การแสดงประชามติ

5. หลักความรับผิดชอบเป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่าเป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้มีประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันในเวทีนานาชาติและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้ศึกษาได้ศึกษาสภาพการการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร โดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน

1. ด้านหลักนิติธรรม เป็นการบริหารที่เน้น ระเบียบ กฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของบุคลากรและสังคม และส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติของทางราชการ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้ กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจตัวบุคคล

2. ด้านหลักคุณธรรม เป็นการบริหารที่เน้น การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมให้บุคลากรนำหลักคุณธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ การส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย จนเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม

3. ด้านหลักความโปร่งใส เป็นการบริหารที่เน้น การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากร การบริหารงานทุกฝ่ายให้มีความโปร่งใส การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ซึ่งทำให้ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวก และมีกระบวนการตรวจสอบที่ถูกต้องและ ชัดเจน

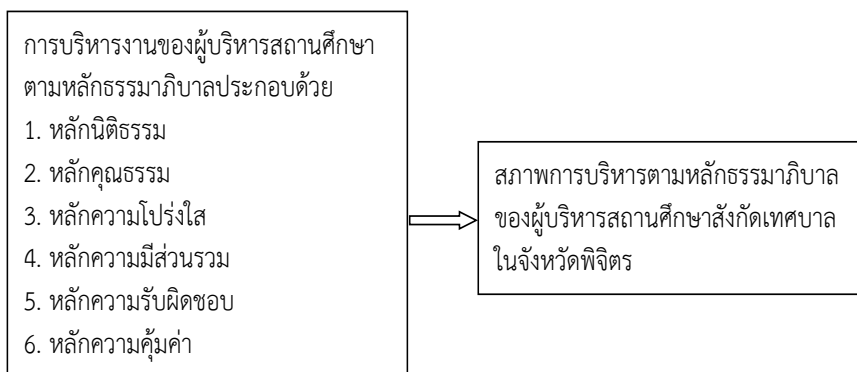
4. ด้านหลักความมีส่วนร่วม การบริหารที่เปิดโอกาสให้บุคลากร และประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ เพื่อให้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ แก้ปัญหารวมถึงการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ การบริหารงานที่ตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตน มีความสำนึกและรับผิดชอบต่อส่วนรวม รวมทั้งมีความกระตือรือร้นในการทำงานและการแก้ปัญหาของโรงเรียน การเคารพใน

ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม

6. ด้านหลักความคุ้มค่า การบริหารงานที่มีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่า มีการทำงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพรวมถึงการรักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม

ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำไปบริหารงานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งจะทำให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเกิดผลสัมฤทธิ์ในการจัดการศึกษาโดยรวมเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาในระดับดีขึ้น ในการกำหนดกรอบความคิดของการศึกษา ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดของการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ พนักงานครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร จำนวน 308 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ พนักงานครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร จำนวน 175 คน ได้จากการกำหนดขนาดตัวอย่างจากการเปิดตารางเครซี่และมอร์แกน

ตัวแปรที่ศึกษา ค้าง สสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลค้างนี้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 สสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Best, and Kahm, 1993) ค้างนี้ มีค่าความเที่ยง 0.97

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการตรวจสอบเครื่องมือผู้ศึกษา ค้นคว้าดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งเอกสารตำรา ทฤษฎี และงานศึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ
2. กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา
4. นำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษา ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะในส่วนที่ไม่สมบูรณ์ และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และรับคำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านภาษา และด้านวัดผล ประเมินผล
5. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง $0.67 - 1.00$ มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอรับความเห็นชอบ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับพนักงานครูโรงเรียนบางลายวิทยา อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ที่ไม่ใช่ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของแบบสอบถามตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม 0.97
7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพแล้ว ไปพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 175 ฉบับ ในระหว่างวันที่ 25 พฤษภาคม - 10 มิถุนายน 2558 ผู้ศึกษาได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบถ้วน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล คือ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์ข้อมูลสอบถามเกี่ยวกับวิเคราะห์สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร โดยหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และแปลความหมายของคะแนน (ชูศรีวงศ์รัตน์, 2544) ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของพนักงานครูเทศบาล วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดพิจิตร โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของคะแนน (ชูศรีวงศ์รัตน์, 2544) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคำนวณทางคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าสถิติตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดพิจิตรและจัดอันดับในรายชื่อของแต่ละด้าน และ / หรือรายด้านย่อย โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ คือจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยตามลำดับ

สรุปผลการศึกษา

สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดพิจิตรสามารถสรุปสาระสำคัญของผลการศึกษา ได้ดังนี้

สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน หลักธรรมาภิบาลที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านหลักคุณธรรม รองลงมา คือ หลักนิติธรรม ลำดับถัดไปคือ หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักความมีส่วนร่วม ตามลำดับ มีรายละเอียดเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านหลักคุณธรรม ในภาพรวมสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นในความซื่อสัตย์มีระเบียบวินัย รองลงมา คือ ส่งเสริม สนับสนุน และจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ มีการใช้งบประมาณที่ถูกต้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการทุกโครงการ

2. ด้านหลักนิติธรรม ในภาพรวมสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ มีการชี้แจง แนะนำแนวทางการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้บุคลากรประพฤติตนให้ถูกต้อง ตามกฎ

ระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้ รองลงมา คือ จัดการพัฒนาลัทธิธรรมมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ มีการพัฒนาและให้ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

3. ด้านหลักความรับผิดชอบ ในภาพรวมสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้วยการสอนซ่อมเสริมหรือจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รองลงมา คือ มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดทำข้อตกลงและชี้แจงทำความเข้าใจกับบุคลากรภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ กำหนดวิธีการและขั้นตอนในการใช้จ่ายงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอย่างชัดเจน

4. ด้านหลักความโปร่งใสในภาพรวมสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ประกาศและประชาสัมพันธ์แผนการรับนักเรียนและดำเนิน การรับนักเรียนด้วยความโปร่งใส รองลงมา คือ มีการควบคุม กำกับและดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเปิดเผยโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้และเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการ และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ประกาศเกณฑ์การประเมินและแนวทางการปฏิบัติในการพิจารณาความดีความชอบให้กับบุคลากรภายในสถานศึกษา ทราบโดยทั่วกัน และใช้ระบบเปิดในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

5. ด้านหลักความคุ้มค่า ในภาพรวมสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ควบคุมกำกับติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผน บรรลุวัตถุประสงค์ของเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รองลงมา คือ พัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน มั่นคง ปลอดภัย เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ การจัดโครงสร้างการบริหารงานโดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถและความต้องการของบุคลากรภายในสถานศึกษา

6. ด้านหลักความมีส่วนร่วม ในภาพรวมสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ เปิดโอกาสให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาลัทธิธรรมสถานศึกษาหรือการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น รองลงมา คือ ส่งเสริมให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรภายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารงานด้านงบประมาณของสถานศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม ในภาพรวมสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการชี้แจง แนะนำแนวทางการปฏิบัติ

งาน ส่งเสริมให้บุคลากรประพุดิตนให้ถูกต้อง ตามกฎระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้ และจัดการพัฒนาหลักสูตร มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ และมีแผนการรับนักเรียนที่สอดคล้องกับ นโยบายของกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพศาล ตั้งสมบูรณ์ (2548) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาครใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากและมีความคาดหวังต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาครในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการปฏิบัติจริงและความคาดหวังต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาครไม่มีความแตกต่างกันแต่ค่าเฉลี่ยของความคาดหวังสูงกว่าการปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญใจ ป้อมพระเดช (2555) พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. ด้านหลักคุณธรรม ในภาพรวมสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นในความซื่อสัตย์มีระเบียบวินัย ซึ่งมีการปฏิบัติตามที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชิน เรืองบุญส่ง (2551) พบว่า การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับคือ หลักคุณธรรมหลักความรับผิดชอบหลักความโปร่งใสหลักความมีส่วนร่วมหลักนิติธรรมและหลักความคุ้มค่า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญใจ ป้อมพระเดช (2555) พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

3. ด้านหลักความโปร่งใส ในภาพรวมสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการประกาศและประชาสัมพันธ์แผนการรับนักเรียนและดำเนิน การรับนักเรียนด้วยความโปร่งใส มีการควบคุมกำกับและดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเปิดเผยโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้และเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพศาล ตั้งสมบูรณ์ (2548) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาครใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากและมีความคาดหวังต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาครในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการปฏิบัติจริง และความคาดหวังต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาครไม่มีความแตกต่างกันแต่ค่าเฉลี่ยของความคาดหวังสูงกว่าการปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีรัตน์ ภิณูญาพาสกุล (2549) พบว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในภาพรวมมีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน เช่นเดียวกัน

4. ด้านหลักความมีส่วนร่วม ในภาพรวมสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหรือการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ส่งเสริมให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งสอดคล้องสอดคล้องกับงานวิจัยของนิกร นวโชติรส (2550) พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นตามนโยบายคณะผู้บริหารเทศบาลนครขอนแก่น พบว่า ทั้งผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจตรงกันว่าทุกโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ได้มีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธนา ชุตทองม้วน (2550) พบว่า พฤติกรรมการใช้หลักธรรมาภิบาลของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโปลีเทคนิคลานนาเชียงใหม่ พบว่า โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เช่นเดียวกัน

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ ในภาพรวมสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้วยการสอนซ่อมเสริมหรือจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดทำข้อตกลงและชี้แจงทำความเข้าใจกับบุคลากรภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพศาล ตั้งสมบูรณ์ (2548) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาครใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชิน เรืองบุญส่ง (2551) พบว่า การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

6. ด้านหลักความคุ้มค่า ในภาพรวมสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการควบคุมกำกับติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนบรรลุดุลยภาพของเป้าหมายความที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า พัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน มั่นคงปลอดภัย เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรหมเมศร์ คำผาบ (2549) พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานโรงเรียนโดยภาพรวมมีความเห็นอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หลักความคุ้มค่า และสอดคล้องกับขวัญใจ ป้อมพระเดช (2555) พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร ซึ่งจากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิจิตร พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านหลักคุณธรรม มีการปฏิบัติสูงสุด จึงควรสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน ให้ยั่งยืนต่อไป ส่วนหลักธรรมาภิบาลด้าน

หลักความมีส่วนร่วม ที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำสุด จึงควรให้สถานศึกษาทุกแห่งรณรงค์ ส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคลากรภายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารงานด้านงบประมาณของสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานด้านงบประมาณสอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรและเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน และสถานศึกษา

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองภายในสถานศึกษาจากครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง และบริหารสถานศึกษาอันจะทำให้เกิดระบบการบริหารจัดการที่ดีต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลใน จังหวัดพิจิตร

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด เทศบาล ในจังหวัดพิจิตร

3. ควรศึกษาถึงบทบาทของหน่วยงานต้นสังกัดที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

เอกสารอ้างอิง

ขวัญใจ ป้อมพระเดช. (2555). การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต).

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. จันทบุรี.

พรหมเมศร์ คำผาบ. (2549). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. เลย.

ไพศาล ตั้งสมบูรณ์. (2548). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต).

มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม.

มนีรัตน์ ภิญโญภาพสกุล. (2549). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 3. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต).

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ.

ยุทธนา ชุตทองม้วน. (2550). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

โปลิเทคนิคลานนา เชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.

สำนักงานกฤษฎีกา. (2542). ระเบียบสำนักงานกฤษฎีกาว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้าน

เมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

สุชิน เรืองบุญส่ง. (2551). การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต).

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. จันทบุรี.